

Marieta de l'ull viu!

Text > ALBA SABATÉ

Molts recordem quan a casa es cantava fregant plats, estenent roba, planxant, també després d'un dinar de festa. I algunes d'aquelles cançons que sentíem de petits ens han quedat enregistrades al nostre disc dur personal des d'aleshores, sense que ens demanem potser mai quin va ser l'origen d'aquelles lletres i melodies que encara algun cop i per art de màgia les mig entonem o cantem. «Baixant de la font del gat», per exemple.

Per aquest motiu hem de celebrar la publicació de *Càndida, la mare del cuplet català*, el còmic editat per Llibres del Segle amb guió i il·lustracions de Laura Reixach, autora gironina de llarga i reconeguda trajectòria. Les primeres planes del llibre presenten les mans i el clatell de l'escriptor i periodista Josep Maria Espinàs escrivint la columna diària que feia per a l'*Avui* des del 1976. «Escoltant» el clec-clec del seu tecleig ens endinsem en la vida de Càndida Pérez, morta a Olot a la tardor del 1989, la mateixa ciutat on havia nascut el 1893. I, llegint alguna frase de l'Espinàs escrita poc després que morís, comencem a descobrir l'obra musical i artística d'una dona que de mica en mica està rebent el reconeixement que li devíem després que amb cançons com «La Ma-

rieta de l'ull viu», «El noi de la mare», «Les caramelles» o «La muller d'en Manelic» hagi omplert d'alegria part de la vida musical de molts dels nostres avantpassats.

I a partir d'aquí, Reixach hàbilment fa que la mateixa Càndida s'expliqui i es reivindiqui dient, per exemple: «Però, això sí, fou gràcies a “Les caramelles”, amb la meua música, que el cuplet català va agafar volada». O, més avall: «Jo m'atreveixo a tot el que tingui sentit comú i sigui una obra artística». I fins i tot la sentim queixosa quan opina que Núria Feliu hauria d'haver cantat més cançons del seu repertori al Molino, al bell mig del Paral·lel, durant La Nit del Cuplet Català, celebrada el març del 1971.

Però el llibre va més enllà. Ressegueix tota una vida —la mort dels pares, els amors, la maternitat fallida, els escenaris trepitjats arreu del món, els records—, recupera cartells amb actuacions memorables, com el seu debut a l'Ideal Park d'Olot el 27 de setembre del 1914 o al *music-hall* Gaîté-Rochecouart de París l'estiu del 1926. Explora la relació d'amistat amb la cantant Raquel Meller i alguna desavinença amb Pilar Alonso. Recull converses, aficions, crítiques; retrata escenaris i ambients, carrers; plasma tota una època passa-

per analitzar-li els malsons i atabalar-lo amb testos de Rorschach que no li fan gaire gràcia. De tant en tant, enyora la mare i té records del pare, un escriptor alcohòlic que va morir al llit de l'hospital, amb una ampolla de Larios sota el coixí, esperant un fete nou.

En Bardera ens endinsa en un món sòrdid, travessant la frontera de la correcció política i transgredint a tort i a dret les convencions establertes. Amb una imaginació desbordant, posa en paraules d'en Mosca la història d'un any de descobertes estructurada en capítols molt curts i amb una prosa tan àgil que no pots deixar-lo ni un moment. És dels llibres que es llegeixen d'una sola tirada, i que, quan els aca-

bes, t'has quedat amb ganes de més. Llavors, aneu a la llibreria i compreu alguna de les seves antologies de contes. No us en penedireu.

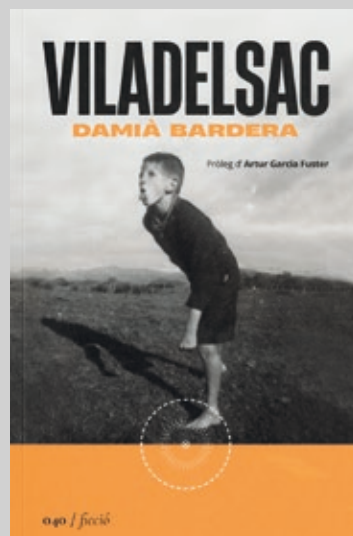
En Bardera ens endinsa en un món sòrdid, travessant la frontera de la correcció política i transgredint a tort i a dret les convencions establertes

REIXACH, Laura. *Càndida, la mare del cuplet català*. Girona: Llibres del Segle, 2025. 60 p.

da sense esquivar les polèmiques que es vivien entorn del cuplet entre els que el blasmaven perquè «dixen que hay mujeres descocadas y libertinas» i els que el defensaven, com Sempronio quan afirmava que les primeres notes de «Les caramelles» electritzaven els barcelonins.

El llibre ens acosta de manera amena i molt ben documentada a la gran figura i l'obra de Càndida Pérez i Martínez, dona de «veu exquisida» i de «gest sobri i elegant». Reivindica el cuplet com el primer gènere musical de masses català, ens fa memòria del vitalisme del Paral·lel dels anys vint del segle passat i ens ajuda també a recordar amb afecte Josep Maria Espinàs.

BARDERA, Damià. *Viladelsac*. Barcelona: La Segona Perifèria, 2025. 168 p.